

Paradigmatiske undervisningsforløb i International økonomi B

I de følgende afsnit gives eksempler på forskellige undervisningsforløb. Forløbene er medtaget i tilfældig orden, da undervisningen i faget, hvor det er muligt, tager udgangspunkt i aktuelle nationale, europæiske eller globale samfundsøkonomiske begivenheder og problemstillinger. Forløbene angiver indhold, undervisningsmaterialer og forslag til arbejdsformer.

Indhold

1 Introduktion til faget.....	2
2 Finanspolitik.....	4
3 Udenrigshandel.....	5
4 Valuta og valutasamarbejde.....	6
5 Samfundsøkonomiske balanceproblemer.....	7
6 Samspillet mellem husholdninger og virksomheder samt økonomiske politikker.....	8
7 Økonomisk udviklingsgrad og levevilkår i udvalgte lande.....	9
8 Forslag til undervisningsforløb med åbne cases.....	11

1 Introduktion til faget

Formål: Et introduktionsforløb skal stimulere elevernes interesse og lyst til at arbejde med faget og samtidig give et overordnet indblik i fagets kernestof.

Introduktionsmodulerne, som er beskrevet nedenfor, indeholder elementer som ud over introduktion til kernestoffet også har til formål at skærpe elevernes interesse for løbende at ajourføre sig på det samfundsøkonomiske område gennem fx aviser og nyhedsprogrammer samt at give eleverne indblik i forskellige undervisningsmetoder, arbejdsformer, taksonomier og faglige redskaber. Hvert modul udgør et selvstændigt forløb, og det kan være hensigtsmæssigt at placere et par af modulerne senere i undervisningsperioden.

Indhold

Modul 1: introduktion til kernestoffet

Modul 2: taksonomi

Modul 3: quiz

Modul 4: kend verden

Modul 5: arbejdsredskaber

Modul 1

Eleverne får udleveret en opgave indeholdende en række aktuelle avisoverskrifter, der kan relateres til fagets kernestof. Herudfra skal eleverne finde frem til og begrunde, hvilke emneområder der indgår i faget international økonomi. Opgaven kan med fordel løses parvis.

Ud over at præsentere emner fra fagets kernestof medvirker opgaven til at skærpe elevernes interesse for aktuelle samfundsøkonomiske begivenheder og til at introducere eleverne til den induktive undervisningsmetode.

Modul 2

Gruppeopgave: Med udgangspunkt i en aktuel artikel, der omtaler samfundsøkonomiske mål og/eller samfundsøkonomiske balanceproblemer i Danmark eller i et andet land, skal eleverne redegøre for artiklens problemstillinger, analysere årsager til problemerne og vurdere landets økonomis stærke og svage sider.

Det er vigtigt, at læreren på klassen gennemgår, hvad begreberne redegør, analyser og vurderer dækker, inden eleverne i små grupper løser opgaven. Herved tydeliggøres tre af de taksonomiske niveauer, som indgår i fagets målbeskrivelse.

Modul 3

For de fleste elever er en quiz spændende også selv om den handler om samfundsøkonomiske fakta, begreber og sammenhænge. Nedenfor er der derfor vist eksempler på spørgsmål, som kan indgå i en indledende quiz om international økonomi. Formålet med at give eleverne en quiz tidligt i undervisningsforløbet er at introducere mindre test i paratviden.

Eksempel på en indledende quiz:

1	Hvilken slags økonomisk politik føres der, hvis man sænker skatterne? (Indkomspolitik, finanspolitik, pengepolitik eller valutapolitik?)
2	Nævn Danmarks 3 vigtigste eksportlande.

3	Havde Danmark over- eller underskud på betalingsbalancen sidste år ?
4	Hvilken slags økonomisk politik føres der, hvis man forøger de offentlige udgifter? (Indkomstpolitik, finanspolitik, pengepolitik eller valutapolitik?)
5	Nævn, hvilke lande der har indført euro som betalingsmiddel.
6	Hvilket land er verdens største, når det gælder produktion og indkomst?
7	Hvilken slags økonomisk politik føres der, hvis man sænker renten? (Indkomstpolitik, finanspolitik, pengepolitik eller valutapolitik?)
8	Hvor er skattetrykket højest i Danmark eller USA?
9	Hvor mange lande er der med i EU? 12? 15? 20? 25? 30?
10	Hvilke af nedenstående internationale organisationer er Danmark medlem af? FN, NAFTA, WTO, EFTA, OECD, IMF.
11	Hvad er et frihandelsområde?
12	Hvilken økonomisk politik føres der, hvis man indfører lønstop? (Indkomstpolitik, finanspolitik, pengepolitik eller valutapolitik?)
13	Er den danske krone for tiden stærk eller svag i forhold til amerikanske dollars?
14	Vil en højkonjunktur medvirke til, at de offentlige udgifter stiger eller falder?
15	I hvilket af følgende lande er den gennemsnitlige levealder henholdsvis højst eller lavest: Danmark, USA, Japan, Polen, Brasilien, Sydkorea, Kina?

Modul 4

En præsent geografisk viden som baggrund for et internationalt orienteret fag er langt fra altid en del af elevernes bagage. Det kan der rådes bod på ved at lade eleverne i mindre grupper løse en ”kend verden - opgave” ved brug af atlas og søgning på internettet. En sådan opgave styrker elevernes geografiske viden og skaber forståelse af fagets internationale perspektiv. Ligeledes træner eleverne i at anvende it som værktøj. Nedenfor er der medtaget et eksempel på en sådan opgave.

Eksempel på en ”kend verden – opgave”:

1	Vestafrikanske lande har gennem længere perioder været præget af konflikter og borgerkrige. Find frem til navnene på 5 vestafrikanske lande og landenes indbyggertal samt BNP pr. indbygger.
2	Nigeria er Afrikas folkerigeste nation. Hvor stor er Nigerias befolkning og befolkningstilvækst? Nigeria er medlem af OPEC – hvorfor?
3	Botswana er et af de bedre stillede lande i Afrika. Hvor ligger Botswana, og hvilke lande grænser op til Botswana? Find BNP pr. indbygger og befolkningstilvæksten for Botswana.

4	Uganda er fra naturens hånd rigt på naturlige ressourcer. Desværre hærages landet af AIDS, hvilket i høj grad hæmmer landets udvikling. Hvad hedder landets hovedstad? Hvad er den forventede middellevetid i Uganda?
5	Hvilke lande udgør Afrikas Horn?
6	Find frem til navnene på de nordafrikanske lande. Hvilket af landene er det folkerigeste? Hvilket af landene har det højeste BNP pr. indbygger?
7	Mellemøsten er bl.a. kendt for store oliereserver. Hvilke lande i Mellemøsten er medlem af OPEC?
8	Kabul, Jerusalem og Bagdad er som bekendt hovedstæder - men i hvilke lande?
9	8 lande i Centralasien blev selvstændige i forbindelse med Sovjetunionens fald. Hvilke lande er det?
10	Hvilke 2 lande er verdens folkerigeste lande? Find folketallene, tal for befolkningstilvækst, forventet middellevetid og BNP pr. indbygger.
11	Mange lande i Syd - og Østasien har i de seneste to årtier oplevet en høj økonomisk vækst. Angiv navnene på nogle af landene.
12	Kronprinsesse Mary kommer fra Tasmanien. Hvor ligger denne ø? Hvilket land er øen en del af? Hvorfor er det pågældende land og dets naboland medlemmer af OECD?
13	Hovedstæderne hedder: Tokyo, Seoul, P'yongyang og Ulan Bator - men i hvilke lande?
14	Hvilke lande i Europa er medlemmer af EU, er ansøgerlande til EU og endelig, hvilke europæiske lande er ikke med i EU? Find alle lande på kortet samt navnene på landenes hovedstæder.
15.	Hvilke amerikanske lande er medlem af NAFTA? Og hvad er BNP pr. indbygger i landene?
16.	Find de 4 største økonomier i Sydamerika (målt på BNP og BNP pr. indbygger).

Modul 5

Ud fra materiale fra Statistisk Tiårsoversigt arbejder eleverne individuelt med at opstille tabeller og figurer, der sammenligner udviklingen i BNP over en tiårig periode i fx Danmark og USA. Der kan arbejdes både med absolutte tal, procentvise ændringer og indekstal, og der kan ud over tabeller fremstilles linje- og søjlediagrammer. Hensigten med dette modul er at gøre eleverne fortrolige med nogle af fagets centrale redskaber samt træne eleverne i anvendelse af it.

2 Finanspolitik

Mål: ” analysere økonomiske balanceproblemer samt analysere og vurdere de samfundsøkonomiske virkninger af økonomisk-politiske indgreb og begivenheder. ”

Indhold

- statsfinanserne, herunder skatte- og udgiftsstruktur
- grundlæggende teori om finanspolitik
- finanspolitik og konjunkturudjævning

- multiplikator teori

Introduktion

Kort gennemgang af konjunktursvingninger samt en eller flere artikler om dansk økonomi lige nu, som belyser, om der for tiden er behov for en stramning eller lempelse i finanspolitikken.

Opgave 1

Diskussion på klassen: Med udgangspunkt i aktuelle artikler fra fx De økonomiske Vismænd eller Nationalbanken diskuteres på klassen den aktuelle finanspolitik.

Opgave 2

Gruppearbejde: Eleverne indsamler oplysninger om skatte- og udgiftsstrukturen i udvalgte EU-lande, hvorefter de analyserer, hvilke forskelle der eksisterer mellem landenes skatte- og udgiftsstruktur. Gruppearbejdet afsluttes med en diskussion på klassen om, hvad der kan være årsagerne til forskellene i skatte- og udgiftsstrukturen.

3 Udenrigshandel

Mål: ”.....” redegøre for udviklingen i Danmarks udenrigshandel .....

Indhold

- Danmarks eksport fordelt på lande
- Danmarks eksport fordelt på varegrupper
- Danmarks styrkepositioner, herunder fokus på lægemiddelindustrien
- faktorer der påvirker udviklingen i eksporten, herunder udenlandsk efterspørgsel og konkurrenceevne

Introduktion

Aktuelle artikler, der belyser dansk eksport (den aktuelle vækst i eksporten, eksporten til visse regioner, succes/fiaskohistorie fra en dansk eksportvirksomhed, den seneste udvikling i handelsbalancen mv.). Til artiklerne er der knyttet nogle spørgsmål, som eleverne besvarer individuelt eller parvis, og svarene diskuteres på klassen.

Opgave 1

Eleverne analyserer individuelt Danmarks eksport fordelt på lande (dels den aktuelle fordeling og dels set over en tiårsperiode). Eleverne skal påpege vigtige ændringer i landesammensætningen samt forsøge at forklare nogle af disse ændringer.

Materiale: kopi af tabeller fra Statistisk Tiårsoversigt med tilknyttede spørgsmål.

Resultatet af arbejdet diskuteres på klassen.

Som introduktion til opgave 2

- Samtaleundervisning om Danmarks styrkeområder (fødevarer, energi, møbler, vindmøller mv.) eller
- 'brainstorm', hvor eleverne kommer med forslag til danske varer, som er kendt i udlandet (fx ud fra oplægget: ”hvad møder I af danske varer, når I er på ferie i udlandet?”). Introduktionen afrundes med fokus på lægemiddelindustrien, hvor eleverne kan komme med eksempler på danske medico-virksomheder.

Opgave 2

Todelt gruppeopgave:

1) Eleverne skal via nettet kortlægge og analysere den danske lægemiddelindustri eksport (www.talogdata.dk). Eleverne skal således redegøre for udviklingen i lægemiddeleksporten i de

senere år. Herefter skal de redegøre for, hvilke lande der er de største afsætningsmarkeder samt forklare, hvorfor netop disse lande dominerer (befolkningstal, købekraft mv.). Endvidere skal eleverne analysere eksportvæksten på de forskellige markeder og herunder (med udgangspunkt i viden om økonomisk teori samt økonomiske sammenhænge og begivenheder) give forklaringer på, hvorfor eksporten er gået frem på nogle markeder og tilbage på andre.

2) Eleverne skal vurdere, hvilke lande der i de kommende år må forventes at få en stigende betydning for den samlede danske eksport af lægemidler.

Gruppearbejdet afsluttes med gruppevis fremlæggelse på klassen. Fremlæggelsen kan fx ske stikprøvevis, således at grupperne fremlægger forskellige dele af opgaven.

Afslutningsvis præciserer læreren de teoretiske årsager til udviklingen i eksporten af lægemidler på de forskellige markeder (fx udviklingen i dollarkursen og økonomisk vækst i de enkelte lande).

Perspektiverende emner

- inddragelse af handelsteorier
- diskussion af, hvordan en eventuel indførelse af euro i Danmark må forventes at påvirke vores eksportstruktur
- artikler om andre styrkeområder i dansk eksport
- outsourcing/globalisering

4 Valuta og valutasamarbejde

Mål: ” analysere økonomiske balanceproblemer samt analysere og vurdere de samfundsøkonomiske virkninger af økonomisk-politiske indgreb og begivenheder. ”

Indhold

- valutakurser og valutakursdannelse
- valutakurssystemer, herunder ERM2
- ØMUen
- den effektive kronekurs
- valutakursernes betydning for konkurrenceevnen og relevante økonomiske nøgletal

Introduktion

Samtaleundervisning på klassen, hvor begreberne flydende og faste valutakurser introduceres, og hvor årsager til valutakurssvingninger diskuteres. Herefter uddeles en aktuel artikel om udviklingen i et eller flere landes valutaer. Til artiklen er der knyttet nogle spørgsmål, som eleverne besvarer individuelt eller parvis, hvorefter svarene diskuteres på klassen.

Opgave 1

Eleverne fremstiller en kurve, der viser udviklingen i den amerikanske dollar over for euroen siden 1999, og en kurve, der viser udviklingen i den danske krone over for euroen siden 1999. Hvorefter den konstaterede udvikling i valutakurserne analyseres, og konsekvenserne for Danmarks internationale konkurrenceevne vurderes. Opgaven kan løses individuelt eller parvis. Kilde kan fx være: *www.nationalbanken.dk* . Resultatet af elevarbejdet diskuteres på klassen.

På klassen gennemgås dernæst relevant teori vedrørende flydende og faste kurser. Ligeledes gennemgås EU's monetære union, herunder konvergenskriterierne for at kunne deltage i den

monetære union. I form af samtaleundervisning analyseres og vurderes fordele og ulemper for Danmark ved at deltage i ERM2 og fordele og ulemper ved at stå uden for ØMUen.

Opgave 2

Eleverne får udleveret en kurve, der viser udviklingen i den effektive kronekurs fra den seneste tiårsperiode. (Kilde: Nationalbanken). Ud fra kurven skal eleverne redegøre for, i hvilke perioder kronen er blevet henholdsvis apprecieret eller deprecieret. Ligeledes skal eleverne finde frem til nogle mulige forklaringer på den stedfundne udvikling i den effektive kronekurs. Opgaven løses individuelt eller parvis og diskuteres efterfølgende på klassen.

Afslutning

Repetition (evt. introduktion) af samfundsøkonomiske nøgletal som fx: økonomisk vækst, arbejdsløshed, overskud på betalingsbalancens løbende poster, overskud på det offentlige budget, inflation og den lange rente.

Herefter diskussion på klassen om, hvordan de aktuelle nøgletal må forventes at blive påvirket af ændringer i kronens internationale værdi, herunder den aktuelle ændring eller den forventede ændring i kronens værdi.

Gæstelærer

Det anbefales at der i forløbet inddrages en person fra udlandsafdelingen i et stor eller mellemstort pengeinstitut til at fortælle om den daglige handel med valuta og om valutaspekulation mv.

5 Samfundsøkonomiske balanceproblemer

Mål: ” *analysere økonomiske balanceproblemer samt analysere og vurdere de samfundsøkonomiske virkninger af økonomisk-politiske indgreb og begivenheder* ” og ” *forklare konjunkturudviklingen i Danmark.* ”

Indhold

- økonomiske balanceproblemer
- økonomisk vækst og konjunkturforløb
- forsyningsbalance
- økonomiske nøgletal og samfundsøkonomiske sammenhænge

Introduktion

Eleverne får udleveret talmateriale vedrørende forsyningsbalancen og økonomiske nøgletal vedrørende Danmark. Tallene bør både omfatte aktuelle tal og prognoser. (Kilde: OECD- Economic Outlook).

Opgave 1

Med udgangspunkt i talmaterialet analyserer eleverne parvis udviklingen i forsyningsbalancen og de økonomiske nøgletal, herunder:

- udviklingen i den økonomiske vækst
- hvilke efterspørgselskomponenter, der bidrager positivt eller negativt til væksten
- sammenhængen mellem vækstraten og de økonomiske nøgletal
- Herefter vurderer eleverne:
- om Danmark er inde i en højvækstperiode eller en lavvækstperiode
- hvad der for tiden er Danmarks alvorligste balanceproblem

På klassen diskuteres resultatet af elevernes analyser og vurderinger. I forbindelse hermed repeteres samfundsøkonomiske sammenhænge og konjunkturforløb.

Opgave 2

Eleverne finder fx ved hjælp af Statistisk Tiårsoversigt Danmarks vigtigste samhandelslande. Ved lodtrækning fordeles landene på elevgrupper. De enkelte grupper analyserer og vurderer den økonomiske udvikling i det tildelte land på samme måde, som de i opgave 1 analyserede og vurderede den økonomiske udvikling i Danmark. Desuden vurderer eleverne, hvordan den økonomiske udvikling i Danmarks samhandelslande må forventes at påvirke den økonomiske udvikling i Danmark. Grupperne præsenterer deres analyseresultater og vurderinger i plenum på klassen.

Supplement

Artikler, der beskriver den økonomiske udvikling i de behandlede lande, kan inddrages til at perspektivere elevernes analyser og vurderinger.

6 Samspillet mellem husholdninger og virksomheder samt økonomiske politikker

I det følgende beskrives et længerevarende undervisningsforløb, som bidrager til opfyldelsen af nedenstående mål:

Mål: ” anvende viden om økonomisk teori og metode til analyse af samfundsøkonomiske sammenhænge og af samspillet mellem de økonomiske delsektorer. ”

Indhold

- husholdninger, forbrugsadfærd, forbrugs- og opsparingskvoter
- virksomheder, erhvervsstruktur og virksomhedsstruktur
- arbejdsmarkedet, arbejdsstyrke, erhvervsfrekvens, løndannelse og arbejdsløshed
- konkurrenceevneforbedrende politik
- strukturpolitik

Arbejdsformer

Undervisningsforløbet omfatter teorigennemgang, der kan gennemføres enten som samtaleundervisning eller som foredragsrækker, øvelsesundervisning i små grupper samt selvevalueringsøvelser og test.

Afslutningsvis udarbejder eleverne et miniprojekt, hvor produktet er en synopsis. Synopsen danner baggrund for en mundtlig fremlæggelse.

Øvelsesopgaver

Eleverne løser individuelt nedenstående opgaver:

- beregning af forbrugs- og opsparingskvoter ud fra udleveret talmateriale
- aktuelt materiale om forbrugs- og opsparingskvoter analyseres og vurderes med hensyn til udviklingen i kvoterne og konsekvenserne af udviklingen. (Kilde: fx Det økonomiske Råd: Dansk Økonomi)
- ændringer i den danske erhvervsstruktur analyseres ved hjælp af materiale fra Statistisk Tiårsoversigt
- ændringer i arbejdsløsheden analyseres ved hjælp af materiale fra Statistisk Tiårsoversigt fx med hensyn til den generelle udvikling, udviklingen på køn, alder, geografi og fag.

Selvevalueringsøvelser

Disse øvelser fokuserer på centrale faglige problemstillinger som strukturledighed, outsourcing, arbejdsmarkedspolitiske indgreb og ændringer i forbrugertillid. Eleverne kan eksempelvis analysere og vurdere de konkrete problemstillinger ud fra hv-spørgsmål.

Læreren udarbejder en vejledende løsning til selvevalueringsøvelserne, som indeholder krav til både fagligt indhold og faglig metode samt angiver point for de enkelte delopgaver og en pointfordeling med karakterfordeling. Løsningen udleveres enten sammen med opgaven, hvilket kræver stor selvdisciplin hos eleverne, eller efter at opgaven er løst. Uanset tidspunktet for udleveringen af løsningen er det eleven, der selv skal vurdere sin egen løsning og give karakter på basis af det opnåede antal point.

Test

Der kan indlægges 2 til 3 test i forløbet i form af ”rigtig/forkert” svar eller multiple choice, herved testes blandt andet om elevernes viden om faglige begreber og faktuelle forhold er tilfredsstillende.

Afslutning

Undervisningsforløbet afsluttes med et miniprojekt, hvor eleverne i grupper af 3 til 4 personer analyserer en af følgende økonomiske politikker:

- konkurrenceevneforbedrende politik (valutapolitik eller indkomspolitik)
- strukturpolitik (arbejdsmarkedspolitik eller erhvervs politik)
- og vurderer virkningerne af den økonomiske politik for henholdsvis husholdningerne og virksomhederne.

Produktet er en synopsis på maksimalt 4 sider. Synopsen, der kopieres til resten af klassen, danner baggrund for et mundtligt oplæg på klassen.

7 Økonomisk udviklingsgrad og levevilkår i udvalgte lande

Økonomisk udviklingsgrad og levevilkår i udvalgte lande.

Et emneforløb i international økonomi B om udarbejdelse af et fælles kompendium omhandlende udvalgte landes økonomiske levevilkår.

(Andre fag såsom samtidshistorie B og fremmedsprog kan inddrages)

Formål	<p>Formålet med emneforløbet er, at eleverne opbygger faglige begreber og udvikler faglige metoder inden for samfundsforståelse og samfundsøkonomiske problemstillinger.</p> <p>Forløbet bidrager til, at eleverne arbejder på forskellige taksonomiske niveauer, og at eleverne gruppevis samt i fællesskab producerer et fælles produkt.</p> <p>Samtidigt bidrager forløbet til at styrke elevernes viden om og forståelse af baggrunden for de store globale forskelle i økonomisk udviklingsgrad og levevilkår.</p>
Mål	<p>Forløbet tager udgangspunkt i de faglige mål for international økonomi B: ”<i>redegøre for forskelle i levevilkår i lande på forskellige udviklingstrin</i>” og ”<i>analysere tabeller, diagrammer og tekst vedrørende et lands</i>”</p>

erhvervsstruktur, demografi og økonomi”

Forløbets konkrete mål er:

- at kunne redegøre for forskellige landekategorier (ilande, ulande, høj-, mellem- og lavindkomstlande, og NIC lande) ud fra konkrete udviklingskendetegn
- at kunne redegøre for, analysere og vurdere forskelle i levevilkår ved at anvende forskellige udviklingskendetegn
- at der konkret arbejdes med forskellige data, der belyser erhvervsstruktur, levevilkår, demografiske forhold og økonomisk udvikling i forskellige lande og regioner
- at eleverne styrkes i informationssøgning, anvendelse af kildemateriale og vurdering af pålideligheden af de anvendte kilder.

Kernestof	International økonomi: ” <i>erhvervsstruktur, levevilkår og demografisk udvikling</i> ”
Didaktik	Der anvendes deduktiv undervisningsmetode til indlæring af faglige begreber og metoder og en elevaktiverende arbejdsform ved den praktiske anvendelse af begreber og metoder i forbindelse med udarbejdelse af et fælles kompendium. Kompendiet udarbejdes i grupper med udgangspunkt i den forudgående undervisning og elevernes egen kildesøgning.
Arbejdsformer	Forløbet starter med klasseundervisning i begreber og metoder til måling af økonomisk udviklingsgrad og levevilkår. Forud for gruppearbejdet tildeles grupperne forskellige geografiske/økonomiske regioner. Hver gruppe redegør for, analyserer og vurderer et antal af regionens landes økonomiske udviklingsgrad og levevilkår efter et fastlagt skema.
Produktformer	Produktformen kan være en skriftlig rapport, som udgør et kapitel i det fælles kompendium og en mundtlig fremlæggelse i form af et resume af det skriftlige bidrag.
Studiemetoder	Fokus er især på, hvordan eleverne udvælger relevant stof samt redegør for, analyserer og vurderer det udvalgte materiale, og hvordan eleverne i fællesskab kan bidrage til, at klassen samlet erhverver en bedre helhedsforståelse af den samfundsøkonomiske udvikling og de globale levevilkår.
It	It anvendes til informationssøgning og som praktisk redskab til fremstilling af kompendiet, inklusiv opstilling af tabeller og diagrammer. Et conferencesystem kan anvendes i den pædagogiske proces mellem grupperne og læreren. Grupperne sender delbidrag til vurdering (processkrivning).
Evaluering	Der anvendes en løbende evaluering i forbindelse med processkrivningen af kompendiet. Det færdige kompendium og det korte mundtlige oplæg

evalueres mundtlig.

**Tilrettelæ-
gelse**

Et par klokketimer til undervisning i økonomisk udviklingsgrad og levevilkår, herunder begreber og metoder.

En klokketime til organisering af grupper, fordeling af regioner og anvisning af fælles ramme for udarbejdelse af kompendiet. Klassen inddeles i 8 grupper (Mellemamerika og Caribien, Sydamerika, Nordafrikanske lande, Afrikanske lande syd for Sahara, Mellemøsten, Sydasien, Østasien og vestlige industrilande) og vælger inden for regionen 4 til 5 repræsentative lande, som kan belyse forskelle i økonomisk udviklingsgrad og levevilkår.

6 - 8 klokketimer til udarbejdelse af kompendiet og et par klokketimer til fremlæggelse og afslutning.

8 Forslag til undervisningsforløb med åbne cases

Undervisningsforløb med åbne cases indebærer, at eleverne får mulighed for at arbejde med emner på tværs af faget. Samtidigt styrkes elevernes selvstændighed ved casemetodens arbejdsproces, som kan opdeles i 4 hovedfaser:

- identificering af samfundsøkonomiske problemstillinger
- analyse af problemstillingerne ved anvendelse af relevant økonomisk teori
- udarbejdelse af løsningsforslag til de konkrete problemstillinger
- vurdering af løsningsforslagenes samfundsøkonomiske konsekvenser på kort og lang sigt.

Nedenfor præsenteres forskellige forslag til emner og materialer til en case.

Forslag 1

Finansloven og de samfundsøkonomiske balanceproblemer

Casemateriale:

- interview (DR 1 eller TV 2) med finansministeren i forbindelse med fremlæggelsen af det kommende års finanslov, politisk forlig om finansloven eller vedtagelse af det kommende års finanslov
- avisartikler
- aktuelt statistisk materiale med økonomiske nøgletal fx fra Budgetredegørelsen
- supplerende materiale søges efter behov af eleverne.

Forslag 2

Danmarks internationale konkurrenceevne og outsourcing

Casemateriale:

- udviklingen i det lokale erhvervsliv fx en dominerende branche - tekstil- og beklædningsindustri, træ- og møbelindustri, fødevarerindustri, elektronikindustri, mv. - illustreret ved enten et virksomhedsbesøg, en gæstelærer eller presseomtale
- avisartikler omhandlende nationale og internationale aspekter ved problemstillingen
- aktuelle statistikker fx vedrørende erhvervsstruktur og beskæftigelse fordelt på brancher.

Rapporter, tidsskrifter mv.

I dette afsnit henvises til en række publikationer som såvel underviserne og eleverne kan trække på for at aktualisere og perspektivere den daglige undervisning.

Danmarks Statistik: Statistisk Tiårsoversigt

Dette er en årlig publikation, der indeholder statistik vedrørende stort set alle områder af det danske samfund. De seneste udgaver indeholder også udviklingskendetegn for andre lande. Det anbefales at lærerne har et eksemplar hver, ligesom skolens bibliotek bør have nogle eksemplarer. Såfremt skolens økonomi rækker dertil, så anbefales det, at eleverne har deres eget eksemplar af Statistisk Tiårsoversigt, eller at skolen har et klassesæt. Men da mange af nøgletallene er tilgængelige via www.statistikbanken.dk og www.dst.dk, er dette ikke et must.

Det økonomiske Råd: Dansk økonomi

Dette er halvårsrapporter om dansk økonomi. Rapporterne indeholder også mindre afsnit om den økonomiske udvikling i den globale økonomi samt i de store i-lande. Hver halvårsrapport tager 2-3 emner op til diskussion fx velfærdsstat, arbejdsmarked, og globalisering. Rapporterne kan frit downloades på hjemmesiden: www.dors.dk. Det anbefales at lærerne har et eksemplar hver, ligesom rapporterne anbefales til skolens bibliotek.

Finansministeriet: Økonomisk redegørelse

Dette er regelmæssige rapporter om dansk økonomi, der ofte medtager mindre afsnit om den økonomiske situation i den globale økonomi samt i de store i-lande. Kan frit downloades på hjemmesiden: www.fm.dk. Rapporterne anbefales til skolens bibliotek.

Finansministeriet: Finansredegørelse

Dette er en årsrapport vedrørende forskellige områder af dansk økonomi. Emner i rapporten er: finanspolitik, konkurrenceevne, arbejdsmarkedsforhold mv. Finansredegørelsen kan frit downloades på hjemmesiden: www.fm.dk. Redegørelsen anbefales til skolens bibliotek.

Finansministerier: Budgetoversigt

Dette er en lille publikation, som indeholder nøgletal for finanslov og offentlige indtægter og udgifter (DAU-saldo, finanseffekt mv.). Publikationen er fx velegnet i relation til en caseopgave om finansloven. Budgetoversigten kan frit downloades på hjemmesiden: www.fm.dk.

Nationalbankens Kvartalsoversigt

Dette er Nationalbankens kvartalsmæssige tidsskrift om den aktuelle udvikling i dansk og global økonomi med vægten på aktuelle valutamæssige og monetære problemstillinger. Desuden indeholder kvartalsoversigten artikler om diverse monetære emner. Kvartalsoversigten kan frit downloades på hjemmesiden: www.nationalbanken.dk. Det anbefales at lærerne har et eksemplar hver, og at skolens bibliotek har et eksemplar.

Nationalbankens Årsberetning

Dette er Nationalbankens årsrapport om den monetære og valutamæssige udvikling i den danske og den globale økonomi. Årsberetningen indeholder desuden artikler om diverse monetære emner. Årsberetningen kan frit downloades på hjemmesiden: www.nationalbanken.dk. Det anbefales, at lærerne har et eksemplar hver, og at skolens bibliotek har et eller flere eksemplarer.

OECD Economic Outlook

Dette er en halvårsrapport fra OECD om den aktuelle økonomiske situation i hvert af OECD-landene. Rapporterne indeholder desuden et appendiks med mange relevante nøgletal. Kan frit downloades på hjemmesiden: www.oecd.org. På hjemmesiden er der i øvrigt mange forskellige rapporter om samfundsøkonomiske forhold, som kan være yderst anvendelige til cases. Halvårsrapporterne anbefales til skolens bibliotek.

The Economist

Dette er en engelsksproget tidsskrift med mange aktuelle artikler om økonomi, handel, valuta og økonomisk politik mv. Tidsskriftet udkommer ugentligt. På hjemmesiden: www.economist.com er der en søgemaskine til ældre artikler samt nøgletal om lande, hvilket dog kræver abonnement. The Economist anbefales til skolens bibliotek.

Tidsskriftet Kontakt

Dette er et månedligt tidsskrift, der udgives af Mellemlfolkeligt Samvirke. Tidsskriftet behandler især forholdene i de fattige lande, og tidsskriftet inddrager ofte emner som: handel, WTO og globalisering. Kontakt er velegnet i forbindelse med landebeskrivelser. I øvrigt er hjemmesiden: www.ms-dan.dk god med hensyn til oplysninger om ulandsforhold og WTO mv. Tidsskriftet anbefales til skolens bibliotek.

WTO International Trade Statistics / WTO Annual Report

Ovenstående årsrapporter indeholder mange vigtige nøgletal om den globale handel, hvorfor rapporterne fx er anvendelige i forbindelse med arbejdet med emneområderne: handel og globalisering. Rapporterne kan frit downloades på hjemmesiden: www.wto.org . Rapporterne anbefales til skolens bibliotek.

World Bank: World Development Report

Dette er en årsrapport om globale økonomiske forhold hovedsagligt set ud fra et ulandsperspektiv. Rapporterne indeholder desuden et appendiks med mange relevante nøgletal, hvoraf mange kan findes på hjemmesiden: www.udviklingstal.dk .

UNDP: Human Development Report

Dette er en årsrapport om forholdene i ulandene, som indeholder mange økonomisk-geografiske nøgletal, hvilket gør rapporten velegnet i forbindelse med landebeskrivelser. Årsrapporten kan frit downloades på: <http://hdr.undp.org/reports/> . Rapporten anbefales til skolens bibliotek.

EU-kommissionen: Economic Forecast

Dette er en halvårsrapport, der indeholder analyser af og prognoser for EU-landenes økonomi. Rapporten indeholder både vigtige nøgletal for alle EU-landene samt store globale økonomier. Rapporterne kan frit downloades på: http://europa.eu.int/comm/economy_finance

IMF: World Economic Outlook

Dette er en halvårsrapport med analyser af den globale økonomi. Rapporterne indeholder nøgletal fra alle verdens lande, herunder økonomisk vækst, betalingsbalance mv. Rapporterne er derfor anvendelige i forbindelse med landebeskrivelser. Halvårsrapporterne kan frit downloades på: www.imf.org/external/pubind.htm .

EUObserver

Dette er en netavis med aktuelle nyheder om EU, der findes på hjemmesiden: www.euobserver.com .

Med hensyn til informationskilder til international økonomi skal der desuden henvises til Handelsskolernes Biblioteksforening , som har udarbejdet en fortegnelse over relevante kilder til faget. Ligeledes skal der gøres opmærksom på Skolernes Databaseservice (Skoda), som blandt andet har en database indeholdende alle avisartikler i de ledende danske aviser i de seneste 8 år.